

47. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРОВЕДЕННЯМ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ ТА ПЛАТЕЖІВ ПІДПРИЄМСТВА В РАМКАХ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Р.В. Рудніцька

Національний університет харчових технологій

Першочерговою і необхідною умовою здійснення міжнародної торговельної операції є зовнішньоторговельний контракт, який визначає права та обов'язки сторін, їх відповідальність за проведення операції. При складанні контракту велике значення має правильне визначення валютно-фінансових і платіжних умов угоди, від яких залежить рентабельність зовнішньоторговельних операцій, своєчасне отримання платежу, виконання обов'язків за контрактом, страхування сторін від валютних ризиків.

Сьогодні у зовнішньоторговельних операціях використовується ціла система способів, засобів і форм платежів, що створюють цілісний, гнучкий і динамічний механізм розрахунків.

Форми розрахунків — це врегульовані законодавством країн-учасниць способи виконання грошових зобов'язань за зовнішньоторговельним контрактом. При цьому порядок здійснення форм міжнародних розрахунків також регулюється міжнародними документами, які розробляються спеціально створеними організаціями — Міжнародною торговельною палатою, Комісією з права міжнародної торгівлі ООН тощо.

У зовнішньоекономічній діяльності використовуються наступні форми розрахунків:

Банківський переказ — це доручення клієнта банку перерахувати грошові кошти на користь іншої особи. У зовнішньоекономічних розрахунках банківський переказ використовується, зокрема, для оплати: боргових зобов'язань по раніше одержаних кредитах, авансових платежах; рекламцій за постачання неякісної продукції; авансових платежів; розрахунків нетоварного характеру.

Значне місце в міжнародних розрахунках посідає форма, за якої платежі здійснюються через так званий відкритий рахунок. Використання цієї форми передбачає ведення партнерами один для одного відкритих рахунків, на яких обліко-

вуються суми поточної заборгованості. Після відвантаження товару і відправлення документів на адресу імпортера експортер заносить суму вартості вантажу на дебет відкритого на покупця рахунку. Імпортер здійснює такий самий запис у кредит рахунку експортера.

Інкасо — це банківська операція, за допомогою якої банк за дорученням свого клієнта (експортера) отримує на основі розрахункових документів суму коштів, що йому належить, від платника (імпортера) за відвантажені йому товари чи надані послуги і зараховує ці кошти на рахунок клієнта-експортера у себе в банку.

Акредитив — це грошове зобов'язання банку, яке виставляється на підставі доручення його клієнта-імпортера на користь експортера [1].

Способи платежу визначаються залежно від механізму оплати товару відносно моменту його фактичної поставки. У зовнішньоторговельних операціях існують три способи платежу: платіж готівкою, авансовий платіж і платіж у кредит.

Платіж готівкою здійснюється через банк під час передання продавцем товаророзпорядчих документів або самого товару покупцю. Це означає, що товар повністю оплачується від моменту його готовності до експорту до моменту його переходу в розпорядження покупця.

Авансові перерахунки як спосіб платежу передбачають виплату покупцем погоджених у контракті сум до передання товаророзпорядчих документів і самого товару в розпорядження покупця.

Спосіб платежу в кредит означає, що покупець оплачує суму, обумовлену в контракті, через певний час після поставки товару, тобто продавець надає покупцю комерційний (товарний) кредит.

Засобами платежу у міжнародній торгівлі є вексель та чек. З метою поживлення розрахункових взаємовідносин, дотримання платіжної дисципліни у світовій та вітчизняній практиці використовуються різні форми і механізми здійснення розрахунків. Однією з таких форм, яка набуває особливого значення в умовах дефіциту грошових коштів, кредитних та інвестиційних ресурсів, є розрахунки за допомогою векселів.

Вексель — це цінний папір, оформлений відповідно до вимог законодавства, що посвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця оплатити у визначений строк певну суму грошей власнику векселя (векселеотримувачу).

Чек — це письмове безумовне розпорядження чекодавця своєму банку виплатити зазначену в ньому суму чекоутримувачу готівкою або шляхом перерахування коштів на його розрахунковий рахунок [2].

Як засіб платежу в міжнародному обороті чек використовується в розрахунках за поставлений товар при остаточному розрахунку за товар та надані послуги, урегулюванні рекламаций і штрафних санкцій, при погашенні боргу, а також у розрахунках за неторговельними операціями.

Отже, правильний вибір валютно-фінансових умов зовнішньоторговельних контрактів дає змогу зменшувати витрати і ризики невиконання протилежною стороною своїх зобов'язань за контрактом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кредісов А. І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: Навч. посібник: 2-ге вид., випр. і доп. / За заг. ред. А. І. Кредісова. — К.: ВІРА-Р, 2002. — 552 с.

2. Міжнародні розрахунки та валютні операції: Навч.посібник/ О.І.Береславська, О.М.Наконечний, М.Г.Пясецька та ін..; За заг.ред. М.І.Савлука. — К.: КНЕУ, 2002. — 392с.

Науковий керівник — О.В. Шереметинська.